

es saig

Cap a on anam?

El mes passat comentàvem que la salutació “bon dia” contestada amb un “bon dia” estava en retrocés al nostre poble; ens sembla que aquest és un fet inqüestionable si bé encara trobam bastant habitual que ens responguin com ens agrada; vull dir que la situació del bon dia v. “buenos días” no és, de moment, alarmant o molt preocupant.

Posats a cercar explicacions n’hi ha una de prou aclaridora: l’evolució de la població de dret. L’any 1992 el nostre municipi tenia 3210 habitants que el 2005 (suposam que la data és a 1 de gener) havia passat a 4458. Això suposa un creixement de més del 25% en poc més de deu anys; com comprendreu, un augment d’aquest calibre, d’aquesta mida, no és natural, no és el fruit de la diferència entre naixements i defuncions; ha vingut molta gent de fora, no forçosament gent externa perquè possiblement hi ha una part d’algaidins que han retornat al poble. De totes maneres, una part important de persones foranes han contribuït a aquest creixement.

Ara bé, quines són les perspectives immediates? Com que no volem partir d’elucubracions personals més o manco equànimes o exagerades, prendrem com a base el que diu el nostre Ajuntament. En un comunicat dirigit a un dels interessats en un dels plans parcials d’urbanització que estan en marxa al nostre municipi es diu el següent: “En conseqüència el càlcul provisional a partir del pressupost del projecte a expenses del resultat de la seva execució, és el següent: Capacitat de població dels nuclis urbans d’acord a les NSP: 8880 habitants”.

La redacció resulta una mica, o un molt, enrevessada, però deduïm que si els plans parcials s’executen segons els càlculs de les Normes Subsidiàries de Planejament la població del municipi es pot acostar als nou mil habitants amb un creixement del 100%, doblant els habitants actuals.

D’on sortiran aquests nous algaidins? Per descomptat, no volem menystenir ni posar en dubte la nostra capacitat de reproducció. Déu ens en guard! Segur que si tots ens posàssim seriosament a la tasca d’engendrar nous algaidinets i algaidinetes fariem una feina ben lluida. Però molt ens temem que qui més qui manco no està per aquestes curolles, per engrescadores i excitants que semblin. Per tant, haurem de manllevar la majoria de novenguts; d’on vendran? No ho sabem, però probablement de fora Mallorca, de ben lluny.

Tots hem vist que els que arribaren fa anys, en petites dosis, es varen integrar sense problemes i ara són ben algaidins, però una allau com la que ens pronostiquen no té integració possible, ni lingüística ni cultural ni cívica. Això sense comptar els serveis escolars, sanitaris, de tot tipus, que ens quedaran petits, que s’hauran de multiplicar. Bé, per avui ho deixarem aquí.

PORTADA
15 portes
Fotografies de Jerònia Pou

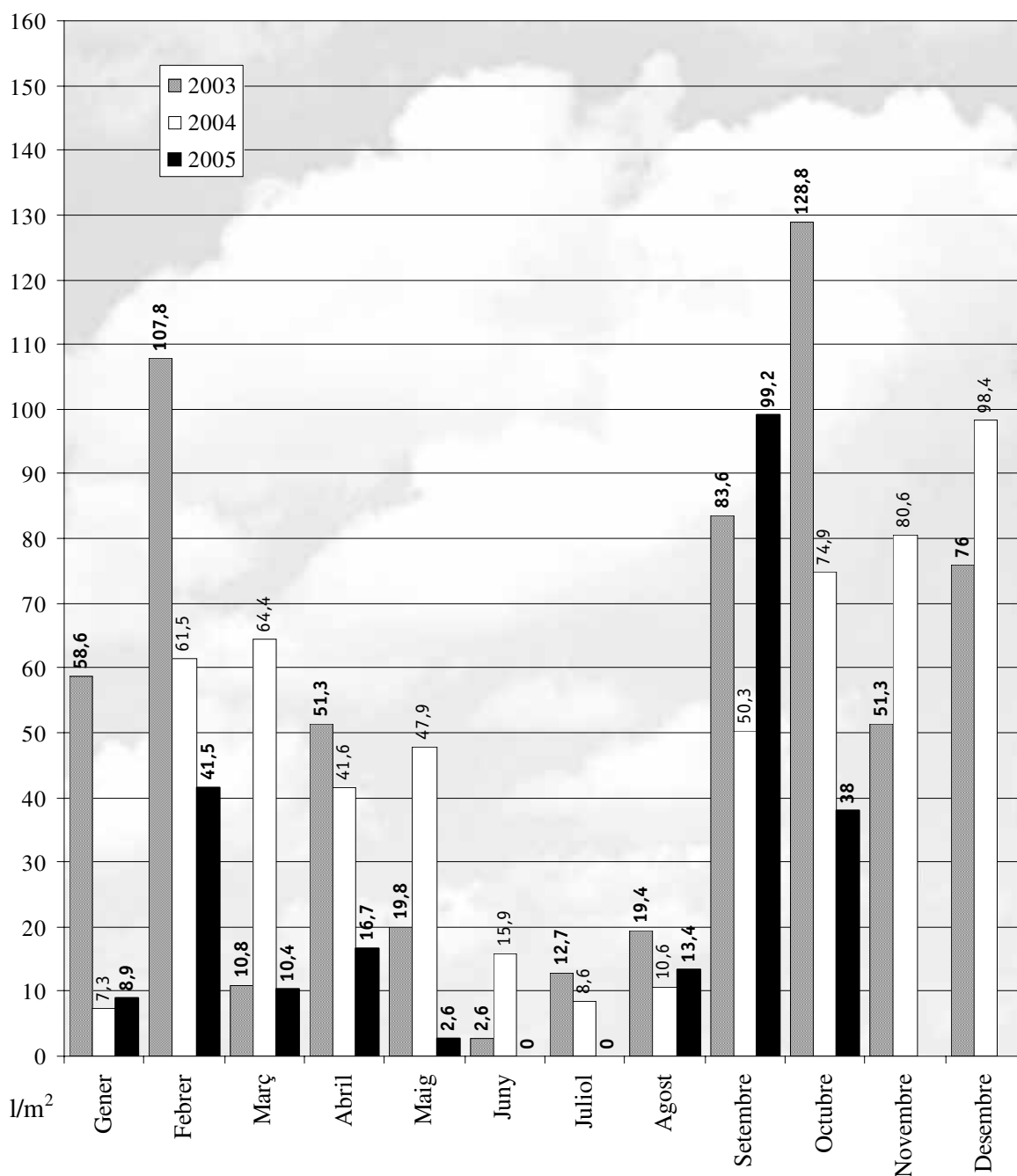

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 Fira d'Algaida 2005
- 12 L'Ajuntament informa
- 15 Fa vint anys
- 16 Noticiari de l'Obra
- 18 Noticiari
- 19 Curiositats
- 20 Titoieta Ràdio
- 21 Glosa
- 21 La finestra d'Algaida Solidari
- 22 Flora d'Algaida
- 24 Més dies que olles
- 28 Sobre astronomia
- 30 Quatre mots sobre...
- 32 Parròquia d'Algaida
- 33 Una passejada, dues estampes...
- 36 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

es saig

El mes de setembre es va tancar amb un total de 99,2 litres, que no està gens malament. Durant l'octubre hi ha hagut bastants de dies de pluges, però en general han donat quantitats petites; fins dia 22 s'havien recollit 38 litres. Com sempre, són dades proporcionades per l'apotecari Gabriel Martorell.

Sobre huracans i ventades

Els homes del temps no se'n poden avenir, però el fet és ben cert: enganyant totes les lleis de la meteorologia, els huracans han deixat de ser exclusius de les terres llunyes i ja arriben a la Mediterrània. En concret, des de finals de setembre s'ha instal·lat sobre aquella part de la Península Ibèrica coneguda amb el nom de l'Espanya Més Negra Que El Carbó un huracà, anomenat PREC (o Projecte de Reforma de l'Estatut de Catalunya), les conseqüències del qual, diuen, seran devastadores. Diuen si fins i tot acabarà amb allò que Déu Nostre Senyor va construir el setè dia de la creació: la Santa Constitució. (Oració per a les persones de seny que llegeixen aquest escrit - qualcuna n'hi ha - que s'ha de recitar mirant cap a la Meca, és a dir cap a ponent: “*Ora pro nobis. Que no li toquin ni un pèl, a la Santa! Amén!*”)

Les previsions inicials eren terribles. Els irresponsables diputats catalans (el 90 per cent del total, quasi res diu el diari) feren coincidir, dia envant, dia enrere, el naixement del PREC amb l'eclipsi solar del passat dia 3 d'octubre: no foren pocs els analistes que vaticinaren que una espessa capa de foscor es dipositaria sense remei sobre les nostres terres, de manera que aquí no hi cantaria mai més ni gall ni gallina. En tot cas, la caloreta d'aquests dies no desmenteix la negror dels auguris; ja s'encarreguen els analistes de posar-nos les ulleres que necessitam. Podem triar des dels models més clàssics, model *El Mundo*, model *Rajoy*, model *La COPE* o model *ABC*, fins

als de disseny més modern: model *Bono* o model *Rodríguez Ibarra*. La diversitat de models és, senzillament, encantadora.

Ara, superada la sorpresa inicial, els homes del temps ja han pogut analitzar la magnitud del PREC i per tant han pogut atorgar-li el numeret que el situa dins l'escala dels ciclons. Com sempre passa a l'hora de posar notes, no hi ha coincidència entre els tribunals examinadors. Els més exigents no dubten: un 11 li han posat, dins una escala que va de l'1 al 10, amb la qual cosa el PREC ha obtingut la qualificació d'Huracà Gros *cum laude*. En canvi, els més benèvolos justet justet l'han aprovat: un 5, i d'aquesta manera l'han situat a la frontera que separa els huracans dels huracanets. Sembla que no envesteix tan fort les columnes de la Santa com es pensaven, les quals podran aguantar, creuen, els efectes del temporal.

No és un huracà, doncs; només una ventada. Els més moderats ja ho admeten. Però ara volen analitzar si aquesta ventada és convenient o no. ¿I que hi ha qualche ocasió en què sigui convenient una ventada? La resposta és òbvia, sobretot si els que han de respondre són els que estan acostumats a un clima en què el vent bufa sempre a favor seu. No és convenient, declaren. I ja han posat en marxa tots els mecanismes per reduir la ventada a una tempesta d'estiu. A la meteorologia també li aplicaran aquell vell principi: cal que canviem alguna cosa perquè tot segueixi igual.

En Calaix i Desastre

Cada any, quan ha passat la Fira, sentim els mateixos comentaris: molt curta. Enguany encara ho va ser més, de curta, ja que el temps atmosfèric la va acabar d'escurçar. Les previsions d'aigua eren tan fortes que molts de firers ja no vengueren, i els ciutadans també es quedaren a ca seva, ja que per Palma hi plovia. Així i tot, la cosa es va animar i els algaidins sortiren pels carrers i pogueren comprar la fermança. Les millors vendes, deia un, degueren ser les d'un que venia paraigües, ja que de tant en tant amollava quatre gotes. Bé, no convé queixar-nos que plogui, que és ben necessari.

Qualque vegada hem sentit comentaris favorables al nostre Ajuntament pel que fa a la neteja de la Plaça després d'una festa: l'endemà de bon matí la Plaça està ben neta (dins el que cap, que el trespol no ho està mai, de net). Però aquesta vegada el criticaren, i fort, l'Ajuntament, perquè les gàbies dels animals de devers la Farinera hi varen ser fins dilluns a mig dia. I això representà que les barreres de la Ronda de Migjorn, de davant el SYP, per entendre'ns, hi varen ser fins dilluns. Si això, dies normals, incrementa la circulació pel mig del poble, el diumenge de la Fira de Lluçmajor és terrorífic: tots els cotxes que anaven o venien de Lluçmajor passaven pel mig del poble. I ens han assegurat que en passaren molts, de cotxes.

El que és una llàstima és que quan unes persones o entitats organitzen quelque cosa, no surti tan bé com voldrien. El club de futbol el matí de dissabte donava menjar i beure dins l'Espai Algaida, i va crear un bon ambient en aquell redol. Però la festa del vespre ja no fou tan lluïda: els glosadors no estaven tot sols, però quasi. I la torrada fou magra, pel que fa a participants. Però, això sí, els que hi anaren s'ho passaren d'allò més bé, tant pel glosat com per la torrada.

Parlant de futbol ... la publicació del nou butlletí, "Blau i Blanc", ha estat una agradable sorpresa per a molts, tant aficionats com pels que no van gaire al futbol. I és que a una publicació de caire esportiu no és gaire freqüent sentir, o llegir, paraules com convivència, respecte, il·lusió, compromís amb la societat, formació, educació,... L'organigrama de la junta és modèlic: tots els components tenen una feina ben definida i ben marcada. Hi ha qui pensa que la incorporació d'un important grup de mares a la junta hi pot haver ajudat, ... però els que coneixem en Sebastià i els que l'acompanyen sabem que els podem adjudicar els mèrits. Bé, ara el que falta és que els resultats esportius siguin favorables. Ànims i endavant.

Qualque vegada aquest Sord ha comentat que és una llàstima que no hi hagi més espai, a la revista, dedicat a Pina. Aquest mes passat en sentírem un que deia: “no es queixaran els pineros”, per la quantitat de fotos, pels 150 anys de les monges, i per la carta d’una pinera (per cert, amb moltes queixes, es veu que no és només aquest Sord que troba ossos a es lleu). De totes maneres, seguim pensant que és ben necessari que un parell de joves agafin la “corresponsalia” de Pina i, cada mes, ens facin arribar notícies de Pina.

Amb les primeres pluges (encara que no gaire abundants) han arribat les primeres blaves i esclata-sangs. I quan la gent treu la roba d’abric, ja comença a parlar de matances. Aquesta, les matances, és una de les coses que pareixia que havia de desaparèixer, i no ha estat així, cada any són moltes les famílies que omplen la perxa per a tot l’any. Diuen que les matances duen molta feina, però si es té en compte que és una feina que s’aprofita tot l’any ... paga la pena.

Defuncions

Emma Hedwig Weber

Morí dia 18 de setembre
als 87 anys.

Harri Friedrich Alex König

Va morir dia 18 de setembre
als 78 anys.

Naixements

Jordi i Llúcia Pujol Fullana

Fills de Jordi i Margarita.
Varen néixer dia 26 de setembre.

Leire González Maldonado

Filla de Román i Yolanda.
Va néixer dia 2 d’octubre.

Catalina Mulet Busquets

Filla de Joan i Bel.
Va néixer dia 19 d’octubre.

Una **llinda**, que a Mallorca a vegades també es diu **llindar**, és una pedra d'una sola peça que clou la part superior d'un portal o d'una finestra, descansant els seus extrems damunt la rebranca. També pot ésser un conjunt de tres o més pedres, en nombre imparell, picades en forma de dovella, que clouen una obertura formant arc pla.

Es considera també una llinda qualsevol peça de fusta, de ferro o de formigó armat que col·locada en sentit horitzontal sobre les rebranques d'una obertura, es destina a suportar el pes d'una paret, d'una embigada, etc.

El llindar, per contra, és la part inferior del portal d'entrada d'una casa, quan forma escaló i separa l'exterior, que sol estar a un nivell més baix, de l'interior, que sol donar accés al batiport.

“Viure en el llindar de la pobresa”: fregar la pobresa una persona.

“Ser al llindar de la vellesa”: estar a punt de la jubilació.

Cançó

Sa llinda d'una peça
és molt mala de trobar,
talment com un capellà,
que diu missa i no resa.

Pista

Es troba aquesta llinda a un carrer antic del nostre poble, just davant d'una edificació inacabada a les plantes superiors i que al soterrani encara conté una bona col·lecció de bótes congrenyades, testimoni d'un altre temps, quan a la façana principal s'hi penjava el tradicional brot de pi.

S'hi vos hi fixau bé al centre d'aquesta llinda, hi ha una curiosa creu patent, que no sabem per quin motiu fou gravada en aquest indret.

Solució del mes passat

La bústia protagonista el mes passat està situada a l'“antiga” carretera de Manacor, just davant Sa Talaieta, i a la part de l'inutilitzat portell de Can Massoles de sa carretera, on per mor del desdoblament, ara hi entren pel camí de Son Garbí.

Sant Sever, bisbe de Barcelona i màrtir

Parlarem avui d'un sant poc conegut i del qual se'n saben poques coses certes. Segons una llegenda del segle XIII, Sever hauria sofert martiri durant la persecució de Dioclecià a finals del segle III o bé més tard, a finals del V, sota el rei god Euric; sembla que res d'això és cert i que tot va néixer d'una confusió amb sant Sever de Ravenna. Les dades més segures el situen al segle VII i confirmen que va ser bisbe de Barcelona i va morir devers l'any 636. Pel que fa al martiri, prou dubtós, s'hauria produït amb el crani foradat per un o uns quants claus conservats com a relíquia a la seu de Barcelona; per aquest motiu és advocat contra el mal de cap, igual que altres sants com el nostre sant Honorat.

Segons una tradició, escapant dels seus perseguïdors es va refugiar al *Castrum Octavianum* (l'actual Sant Cugat) on es trobaren les seves suposades despulles. Quan fugia es va topar amb un pagès de nom Medir que sembrava faves i Sever va beneir-les de manera que floriren i granaren a l'instant; en arribar els perseguïdors, Medir els digué que el bisbe Sever havia passat en el moment que ell plantava les faves, es pensaren que volia burlar-se d'ells i el martiritzaren; així va néixer aquest sant llegendari que és sant Medir. L'anècdota explicaria per què es considera la festa de sant Sever com la més apropiada per sembrar les faves i tenir-ne una bona collita.

Una altra tradició conta que el rei Martí l'Humà tenia mal a una cama i els metges pensaven que no quedava més remei que tallar-la. El rei s'hi resistia, pel dolor que li produiria i perquè creia deshonros per a un rei tenir una sola cama; hi havia a l'habitació un retrat de sant Sever i el rei s'hi encomanà; quan els metges desembenaren la cama trobaren que no hi tenia cap nafra, com si mai hagués estat danyada. Aquest fet contribuï a estendre la devoció al sant i a invocar-lo pel mal de cames en general.

En fi, haureu vist que ens movem en un terreny de fantasies. El que està provat històricament és que aquest Sever fou bisbe de Barcelona aproximadament del 615 al 636, imposat per l'arquebisbe de Tarragona Sisebut, si bé una altra llegenda diu que l'elegiren perquè un colom es posà sobre el seu cap denotant que ell era l'escollit. Venerat com a sant, la seva festa se celebra el 6 de novembre.

Fira d'Algaida 2005

Fotografies de
Jerònia Pou

Reforma circulatòria i parada del bus de línia

En aquests moments s'està col·locant la senyalització per aplicar la segona fase de la reforma circulatòria. Aquesta entrarà en vigor una vegada que s'hagi completat la senyalització i que per altra part el Departament de Carreteres del Consell de Mallorca hagi canviat la senyalització, que és de la seva competència, a la carretera de Lluçmajor i a la carretera Palma – Manacor. Dins aquesta segona fase s'avança una part de la tercera fase, la que afecta la direcció prohibida del carrer Colomer, és a dir, aquest carrer passarà a ser d'un sol sentit en direcció a Lluçmajor, si bé es permetrà als vehicles arribar fins al carrer del Sol venint de la part de Lluçmajor.

Per altra part, també s'ha canviat la parada del bus de línia, que al tríptic informatiu que es va repartir estava situada al camí de s'Estació. La situació de la parada del bus va generar un debat sobre la conveniència de la ubicació de la parada en aquest indret; un debat, on els ciutadans i ciutadanes han fet arribar a l'equip de Govern (PSOE-UM) les seves opinions, proposant altres alternatives per a la ubicació de la parada.

Dins aquest context el grup Popular va sol·licitar un Ple extraordinari amb un únic punt del dia, ubicar la parada a l'indret on estava situada durant l'exposició pública, al carrer Pare Pou i al carrer de s'Aigua.

Malgrat que aquesta no és una competència de l'Ajuntament Ple, sinó que és competència del Batle, l'equip de Govern va presentar al Ple una nova alternativa per a la parada a partir de la proposta presentada per l'empresa Gadeso. Aquesta proposta preveu situar quatre parades del bus de línia a Algaida, al carrer de la Tanqueta, a sa Plaça, al carrer Colomer (davant el SYP) i una altra al camí de s'Estació.

Així, l'Ajuntament Ple, a la sessió extraordinària que va tenir lloc el passat 30 de setembre, va acordar per unanimitat demanar al Batle que modificàs el Decret de Batlia núm. 148, de 9 d'agost de 2005, sobre la implantació de la reforma circulatòria pel que fa a la ubicació de la parada del bus i a la vegada demanar que la futura ubicació fos la presentada per l'equip de Govern (PSOE-UM).

El Batle, el 4 d'octubre, va aprovar el Decret pel qual es modifica aquesta part de la reforma circulatòria i es va comunicar a la Direcció General de Transports de la Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports i a l'empresa concessionària. En aquests moments s'està pendent de la resolució de la Direcció General de Transports a afectes d'ubicar definitivament la parada del bus.

Subvencions entitats i associacions 2005

L'Ajuntament Ple, a la sessió extraordinà-

ria que va tenir lloc el 13 d'octubre, va acordar amb els vots a favor de l'equip de govern (PSOE – UM) i del representat del PSM – EN i l'abstenció dels regidors del grup Popular la concessió de subvencions, d'acord a les bases de la convocatòria aprovada per l'Ajuntament Ple a la sessió de 19 de maig de 2005, a les entitats i associacions que segueixen a continuació:

Cultura

Associació fotogràfica d'Algaida	700,00 €
Orfeó de Castelltix	1.240,00 €
Col·lectiu Cossiers d'Algaida	4.500,00 €
Centre Cultural d'Algaida	900,00 €

Esports

Agrupació Ciclista d'Algaida	870,40 €
Club Escacs Algaida	600,00 €
Club Esportiu Algaida	5.000,00 €
Club Esportiu Veterans d'Algaida	971,72 €

Cooperació

Fundació Liorna	301,43 €
Algaida Solidari	1.205,70 €

Gent Major

Associació Gent Major d'Algaida	1.236,84 €

TOTAL	17.526,09 €

Pavimentació de camins

La Junta de Govern Local, a la sessió que va tenir lloc el 10 d'octubre de 2005, va aprovar els projectes de pavimentació del camí de Muntanya (2a fase) i del camí Vell de Porreres. Ambdós projectes han estat redactats per l'enginyer Pere Ventayol March.

El projecte del camí de Muntanya preveu la pavimentació i la millora del ferm del tram que compren des del creuer amb el camí de son Miquel Joan fins al creuer amb el camí de sa Comuna. El seu pressupost és de 89.881,16 €, mentre que l'altre projecte contempla la pavimentació del camí Vell de Porreres amb un pressupost de 172.412,43 €.

D'acord amb la Resolució de la consellera d'Agricultura i Pesca de 25 de juliol de 2005, per la qual es convoquen subvencions per a actuacions en camins rurals dels municipis de Balears, l'Ajuntament Ple va acordar per unanimitat sol·licitar de la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears una subvenció per a la pavimentació del camí de Muntanya 2a fase, i del camí Vell de Porreres per a l'any 2006 i 2007 respectivament. La subvenció que se sol·licita correspon al 70% de cadascun dels projectes presentats, d'acord al barem de l'article setè de la Resolució:

2006 Camí de Muntanya 2a fase

Pressupost	Sol·licitat
89.881,16 €	62.916,81 €

2007 Camí Vell de Porreres

Pressupost	Sol·licitat
172.412,43 €	120.688,70 €

Així mateix l'Ajuntament Ple, a la mateixa sessió, va acordar per unanimitat el compromís de consignar per als anys 2006 i 2007 els crèdits necessaris per finançar la part que

correspon a l'Ajuntament d'aquestes obres dins el pressuposts municipals de 2006 i 2007.

Adjudicació de les obres del Centre de Dia per a persones majors d'Algaida

La Junta de Govern Local, a la sessió que va tenir lloc el passat 10 d'octubre, va adjudicar, d'acord amb la proposta de la mesa de contractació que es va celebrar el 4 d'octubre, a l'empresa *Gómez Quintero, SA* les obres del Centre de Dia per a persones majors d'Algaida per un import de 755.062,40 € i un termini per a la seva construcció de 13 mesos des la firma de l'acta de replanteig.

Fixació del nom oficial a l'Escola Municipal d'Infants

D'acord amb el que disposa l'article 3r punt 2 del reglament orgànic de les escoles públiques d'educació infantil, dels col·legis d'educació primària i del col·legis públics d'educació infantil i primària aprovat pel Decret 119/2002 de 27 de setembre i d'acord amb la proposta de conveni entre la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears i l'Ajuntament d'Algaida per a la creació de l'Escola Municipal d'Educació Preescolar remesa per la Direcció General de Planificació i Centres Educatius és necessari fixar la denominació oficial a l'escoleta.

És per la qual cosa que l'Ajuntament Ple, a al sessió que va tenir lloc el passat 24 d'oc-

tubre, va acordar per unanimitat denominar amb el nom de EEI FLOR DE MURTA a l'Escola Municipal d'Educació Preescolar d'Algaida.

Termini de cobrament voluntari dels impostos municipals

Des del 17 d'octubre al 20 de desembre de 2005, ambdós inclosos, s'ha obert el termini per al cobrament voluntari dels següents impostos municipals: IBI, urbana i rústica, IAE, Guals i Vedats de caça. Per a més informació vos podeu dirigir a les oficines municipals de la Casa de la Vila.

Presentació del llibre del Club Escacs d'Algaida

El diumenge, 16 d'octubre, a sa Portassa, dins els actes commemoratius del 25è aniversari de la creació del Club Escacs Algaida, va tenir lloc la presentació del 8è volum de la col·lecció Pere Capellà, *Fent història: 1980 – 2005: Club Escacs Algaida “Dimonis d'Algaida”*, de Jaume Juan i Joan Crespi, editat per l'Ajuntament d'Algaida.

Des de l'Ajuntament d'Algaida volem felicitar al Club Escacs Algaida pels seus vint-i-cinc anys de dedicació a la promoció i foment d'aquest esport. Enhorabona.

Fira d'Algaida

L'Ajuntament d'Algaida vol agrair a les entitats, associacions i particulars que han col·laborat i participat en la realització de sa Fira.

Número 59, novembre de 1985

Es saig de novembre del 85 presentava a la portada un dibuix, fet per Toni Mas, de Sa Placeta, que la mostra tal com es troba actualment, però sense cotxes, és a dir, com ara és impossible de veure-la. Pel que fa a la part gràfica, trobam a la revista diverses fotos de la Fira.

L'editorial comenta l'abús de declarar "d'interès social" obres que no compleixen les normes establertes de manera que puguin tirar endavant; es refereix en concret a la fàbrica d'asfalt i al "prehistòric" parc d'animalots de plàstic, dues activitats que prometien molt, no sé quants llocs de feina, i que tots sabem com acabaren.

Gabriel Janer Manila ens oferia memòria de l'escola, una visió del que fou el seu pas per Ca Ses Monges, per l'Escola Pública i pel seminari, una visió crítica de l'escola en un poble de "vencedors i vençuts", com ell ho qualifica.

Seccions habituals: n'Alexandre Pizà ens informava de l'otitis externa i el manescal Antoni Munar parlava de la pesta porcina africana; i n'Andreu Majoral analitzava la crisi del govern AP-UM, amb motiu de la ruptura del pacte entre aquests dos partits; va ser una crisi conjuntural que els interessos comuns varen resoldre bonament. D'altra banda seguien els berenars glosats i el "picadís d'espines" de Biel Florit. La pàgina de Pina era un seguit de gloses.

En el noticiari s'informava del Primer Congrés de Premsa Forana, que l'Associació organitzava a Cura per a finals de novembre i de les ponències que s'havien de discutir, a més de la revisió dels estatuts i elecció de la nova Junta Directiva.

Finalment, la "xerradeta" na Jerònia i na Catalina parlaven amb en Xisco Ramis, que havia llegit la seva tesi de llicenciatura sobre el tema: "Metodologia de l'ensenyança - aprenentatge de la lectura utilitzada a Mallorca". Explicava els mètodes de lectura i les conclusions a què havia arribat.

Activitats del mes d'octubre

Una explicació, un desig i un agraïment, tot a la vegada

Estava previst que, amb motiu de la Fira, el passat dia 14 d'octubre l'apotecari llucmajorer **Montserrat Pons i Boscana** impartís al Casal Pere Capellà una conferència sobre el conreu de la figuera i les seves varietats. Per raons de salut del conferenciant vàrem haver d'ajornar aquest acte, que esperam celebrar dins el marc de les properes Festes de Sant Honorat. Des d'aquí volem fer arribar a Montserrat Pons el nostre desig que es recuperi per complet de la seva malaltia; esperam veure'l ben aviat a Algaida i així podrem gaudir de la seva àmplia saviesa sobre el món de la figuera.

En la celebració de la conferència esmentada, el va substituir el botànic, professor de la Universitat de les Illes Balears i col·laborador d'aquesta revista, **Llorenç Gil Vives**, el qual ens parlà, de manera profunda i al mateix temps divertida, sobre "La flora d'Algaida", i va deixar constància, una vegada més, que és un gran coneixedor i estudiós del tema. Agraïm a en Llorenç la seva disponibilitat a solucionar-nos una situació que les circumstàncies havien convertit en dificultosa.

Assemblea ordinària de l'Obra Cultural Balear d'Algaida

Com és costum, el dia de la Fira, dia 15 d'octubre, celebrarem la nostra Assemblea anual, amb dues novetats importants. Una de caràcter lúdic i cultural: fou l'excel·lent concert que ens oferí la **Petita Coral d'Algaida**; per la nostra banda, per la part que correspon a la Junta Directiva, volem manifestar que podem signar "un contracte indefinit": que durant molts d'anys un fet tan prosaic com deixar un local es pugui convertir en música preciosa.

L'altra novetat tengué un caràcter més cívic. Un grup de socis de l'OCB de Palma, encapçalats per **Tomeu Martí**, vengué a convidar-nos a participar en el procés que ha començat l'entitat per tal de procedir a l'elecció de la nova Junta Directiva, procés que culminarà amb les votacions de dia 29 de novembre, a les 19.30 hores, al local de l'Estudi General Lul·lià de Palma.

L'Assemblea continuà amb el tradicional sopar, fins arribar a la sorpresa final; especialment, se l'endugué una sòcia – no direm qui és, només que canta a la Petita Coral. Com que aquell mateix dia complia els seus primers 50 anys, la feren bufar, li cantaren l'habitual "M... molts anys!" i el glosador i amic nostre **Jaume Toledo** li dedicà la següent glosa:

Sa glosa jo la me sent
tal com em dicta s'instint;
talment com la pens, la pint,
cavil i ja la m'invent.

Molts d'anys i estic content,
en fas dos i mig per vint,
que el dos mil cinquanta-cinc
tots dos puguem complir els cent.

Excursió del mes de novembre

Serà el **diumenge dia 20**, pel terme de **Valldemossa**. Començarem amb una visita a la Cartoixa (preu de l'entrada 3 euros) i després farem un itinerari que passarà per les possessions de Sa Talaia i Sa Baduïa, per la Font dets Òbits, on dinarem, i acabarem a S'Estret, on recollirem el cotxe que haurem deixat a la pujada. La sortida serà de Sa Plaça a les 9 hores.

Els onze “magnífics” (comptau bé: són onze!) que pujaren fins al cim del Cap de Catalunya el passat 23 d'octubre. Al fons, es veu el Cap de Formentor.

Bolletí informatiu del Club Esportiu Algaida

Amb el vistós nom de BLANC I BLAU el Club Esportiu Algaida ha publicat el primer número del seu butlletí informatiu. La intenció dels dirigents és que la publicació tenguí una periodicitat bimensual. Aquest primer número conté: unes paraules de benvinguda del president del Club, Sebastià Amengual; l'exposició de quins són els objectius del projecte social i esportiu de l'entitat; i l'organigrama de la Junta Directiva, amb menció de les persones que la componen i el càrrec que exerceixen. També s'informa de l'elaboració del web del club, que podem visitar al lloc d'internet www.cealgaida.com, i de l'adreça electrònica on tots podem fer arribar suggeriments i queixes: info@cealgaida.com. Finalment, a la darrera plana del butlletí hi trobam el calendari dels equips del club en les diverses categories: Primera Regional, Juvenil, Infantil, Benjamí i Femení. Desitjam molts d'èxits al C.E. Algaida i una molt llarga vida al nounat BLANC I BLAU.

L'Observador del Pla de Mallorca

La revista L'OBSERVADOR DEL PLA DE MALLORCA ens ha convidat a mantenir un intercanvi de publicacions amb la nostra, *es saig*. Naturalment, acceptam la invitació de molt bon grat, i aprofitam per recordar als nostres lectors que L'OBSERVADOR és una publicació gratuïta que cada mes podem trobar als comerços algaidins i que recull la problemàtica, els projectes, els batecs... de tots i cadascun dels pobles que conformen el Pla: Algaida, Ariany, Costitx, Lloret de Vistalegre, Llubí, Maria de la Salut, Montuïri, Petra, Porreres, Santa Eugènia, Sant Joan, Sencelles, Sineu i Vilafranca de Bonany. A partir d'ara, tenim una raó més per no faltar a la nostra cita mensual de lectors amb L'OBSERVADOR: n'ha estat anomenat coordinador el periodista i escriptor Albert Herranz, que com sabeu és també, des del mes passat, col·laborador d'*es saig*.

Li desitjam molt d'èxit en la seva nova tasca.

Com a curiositat, aquest mes us volem mostrar aquestes dues fotografies de la soca d'una mata que es troba a la finca de Son Garbí d'en Joan Martorell, *celleter*.

Si deixam volar la nostra imaginació i fantasia, podem veure per exemple la forma de dues persones aferrades. Tota una mostra dels capricis de la naturalesa i que us podem assegurar que vista al natural és impressionant.

Inici de la nova temporada 2005/2006

El dia de la fira va començar la temporada 2005-2006 de l'emissora municipal d'Algaida. El primer programa d'aquest curs radiofònic va ser l'Especial Fira d'Algaida que es va fer des de l'Espai Algaida a partir de les 10:00 del matí. Per l'estudi mòbil hi passaren durant dues hores múltiples convidats: el batle d'Algaida, representants del Casal de Joves, de l'OCB d'Algaida, de l'espai Burot, dels Quintos, del Club Esportiu Algaida i també el nou rector de la parròquia Jaume Serra. A més la passejada radiofònica per la fira es va completar amb entrevistes a persones que tenien paradetes a l'espai Algaida o altres parts de la fira. El programa especial va ser conduït per diversos membres de l'emissora i va haver d'acabar de forma precipitada a causa de la pluja.

La programació de producció pròpia de Titoieta Ràdio es concentra els divendres a vespre i els dissabtes, la resta d'hores es connecta amb *COMRàdio*. Es tracta d'una programació variada i per tots els gustos que podeu escoltar com sempre a través del 108.0 de la FM.

Titoieta Ràdio emet la seva programació gràcies a la feina desinteressada dels seus membres. Per fer ràdio només fan falta ganes de comunicar i constància. Si estau interessats en fer algun programa en la nova temporada de Titoieta Ràdio, deixau un missatge amb el vostre nom i telèfon de contacte al contestador del 971 125 381 o a l'adreça electrònica radio@titoieta.com

Divendres

22.00 h **SONS D'UNA
TERRA LLUNYANA**

Dissabte

13.00 h **LA SECTA DE
GUTENBERG**

14.00 h **SONS D'UNA
TERRA LLUNYANA**

16.00 h **TOT QUEAVY**

17.00 h **SIDECAR**

18.00 h **L'ALTRA CARA**

19.00 h **LET'S ROCK**

S'alegria de sa font

Glosa

Humil i callada està sa fonteta,
però no s'atura, sempre s'aigua corr,
li han donat lo que ella volia,
que és dar alegria i aigo per tots.

Visca Pina, es poble es desperta,
han comprès que és un gran tresor
donant-li s'honor que se mereix ella
perquè sempre té aigo per tots.

I tota de blanc com una novia,
es poble unit en festa i amor,
una gran paella per tots varen coure,
sa primera bona i s'altra millor.

Perquè són dos anys que per los Sants Metges
es poble s'uneix a dinar a sa font;
no trob ses paraules per dir lo que sent
de tanta alegria que sent es meu cor.

Que duri molts anys aquesta alegria,
que sempre es poble se senti unit
i els Sants Metges a tots mos donin
salut i força per assistir-hi.

Maria Jordà

Nota de la Redacció

Madò Maria ens diu que la fa feliç veure publicades les seves gloses en *es saig*. I afegeix: "Ja no puc fer-ho més bé, per a Nadal en compliré 90, d'anys, i són ben feixucs". Per molts d'anys i que no perdeu la il·lusió.

El dia de la Fira, malgrat les amenaces de tempesta, Algaida Solidari va voler estar present dins l'Espai Algaida amb una doble finalitat.

Per una part s'exposava la necessitat de captar nous socis, ja que aquestes aportacions regulars són les que permeten planificar a llarg termini les activitats de l'associació.

Per altra part, mitjançant panells informatius, es podia veure quines han estat les actuacions realitzades durant els darrers anys. La darrera d'aquestes actuacions ha estat una aportació de gairebé 9000 € a la zona de San Ramón de Mategalpa, a Nicaragua, per desenvolupar un programa de nutrició i salut infantil.

Volem recordar, finalment, que Algaida Solidari, com va fer l'any passat, ha posat a la venda participacions de Loteria de Nadal, que podreu trobar a tots els comerços i entitats d'Algaida. Si voleu ajudar a la nostra associació, ja sabeu com fer-ho, fent-vos socis i/o comprant loteria.

Gràcies per la vostra col·laboració.

La finestra d'Algaida Solidari

El xiprell o peterrell *Erica multiflora* L.

Etimologia

El nom genèric, *Erica*, té el seu origen al mot grec *ereikein*, que significa trencar i es deu a què les seves tiges són molt trencadisses. El nom específic, *multiflora*, es refereix a l'elevat nombre de flors que aquesta espècie produeix per branca florífera. El nom comú de peterrell fa referència al fet que quan es tira llenya de xiprell a una focatera, es desprèn escorxa de forma explosiva i, per tant, "fa pets". A Mallorca també rep altres noms com bruc d'hivern o xiprelló.

Descripció

Planta de la família de les Ericàcies. És un arbust (nanofaneròfit) que assoleix fàcilment els 2 metres d'alçada, si bé habitualment els exemplars madurs ronden el metre i mig de mitjana. Les tiges són dretes, ramificades i amb els brots tendres una mica pubèruls. És un arbust perennifoli, però quan s'asseca perd les fulles amb molta facilitat, de tal manera que quan es fa un plec d'herbari, gairebé sempre queda sense cap fulla ni una. Les fulles són de color verd fosc, se disposen de forma verticil·lada al voltant de la tija, és a dir que surten 4 o 5 fulles a la mateixa altura de la tija, tenen forma linear i són agudes a la punta, fins i tot una mica punxents o enganxoses. Les flors són de color rosat, molt més rarament blanques, oloroses, formades per 4 sèpals petits de color rosat, 4 pètals soldats, i 8 estams exserts del tub de la corol·la i soldats a la seva part basal, i un ovari súper format per 4 carpels soldats. La corol·la té una forma molt típica que els botànics coneixem com urceolada, que vol dir forma d'olla ja que recorda aquest estri de cuina, si bé, a diferència de l'arboçera (veure *es saig* 275), al xiprell la corol·la és més llarga que ampla. Aquestes flors es reuneixen en raïms una mica pènduls i terminals (disposats a l'extrem de les branques) o subterminals. Els estams tenen una característica no massa comuna com és que alliberen el pol·len per un porus i no per un xap longi-

tudinal (dehiscència poricida). El fruit és una càpsula petita, amb quatre lòculs.

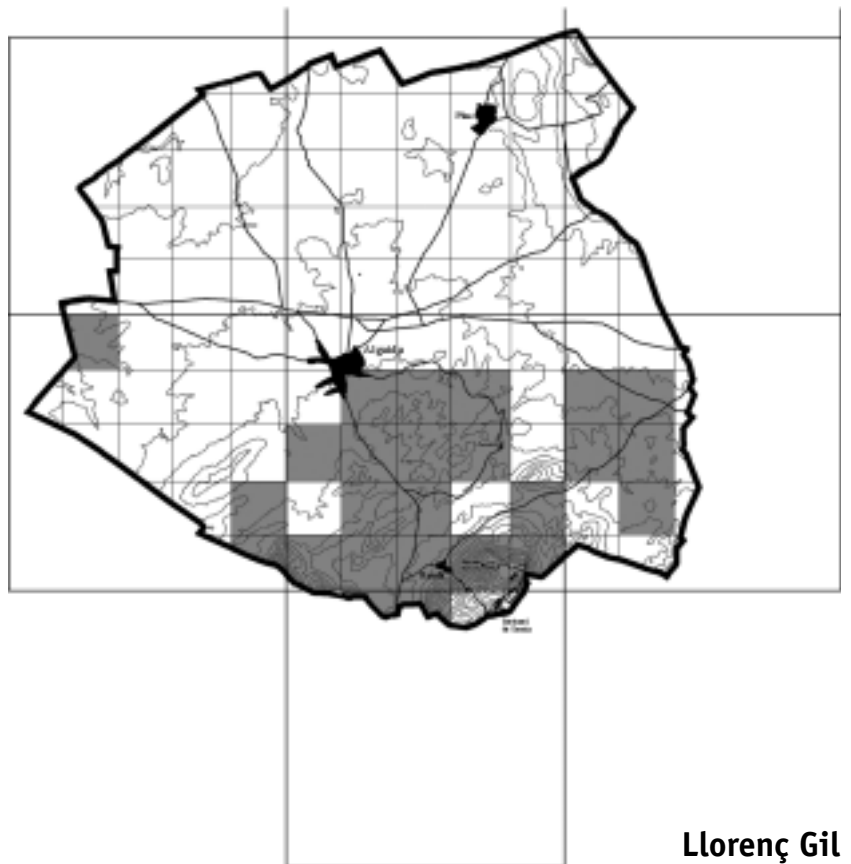
Floreix a partir del mes de setembre, després de les primeres pluges de tardor, i ho fa fins ben entrat el mes de gener.

Forma part del sotabosc d'alzinars i pinars, sempre sobre sòls tous, fuig de les argiles vermelles (call vermell) ja que clouen molt durant les èpoques seques i ofeguen la planta, lògicament també forma part de les seves etapes degradatives. És una de les poques ericàcies que viu sobre substrats calcaris i, per tant, sobre sòls amb pH bàsics.

És una típica planta de distribució mediterrània i la podem trobar a totes les terres que envolten el *Mare Nostrum*. A Balears viu a les cinc illes grans, essent abundant a totes elles. A Mallorca ocupa gairebé tota l'illa, només es troba absent dels indrets on hi ha call vermell. Per aquest motiu edàfic, l'espècie, a Algaida, només és present a la meitat meridional del terme municipal, on les terres són de textura més tova (argiles blanques o marrons, margues o, fins i tot, afloraments de marès i arenes gruixudes).

Usos tradicionals

No en coneixem gairebé cap, si bé l'escorxa conté tanins que serveixen per cortir pells, però a l'illa hi ha altres arbres i arbustos, de major port que el xiprell, i que s'han usat amb aquesta finalitat. Les espècies del gènere *Erica*, conegudes amb el nom castellà de "brezo" s'usen també per fer malles d'ombreig, per separar finques o fer ombracles. A Balears no tenim coneixement d'aquest ús.

Llorenç Gil

Strangers In The Night

Va tancar la porta del cotxe. Es va acomodar al seient. Va girar la clau i va encendre la ràdio. Era una antiga cançó de Frank Sinatra. Mentre cantussejava es va cordar el cinturó de seguretat. Va sospirar i va mirar cap endavant. Estava ben fosc. Era una freda i obscura nit d'hivern. Una típica nit per estar-se a casa llegint o acomodat al sofà mirant el televisor. Es va fregar en creu els braços amb les palmes de les mans. Dins el cotxe també feia una mica de fred. Va encendre l'escalfador. I va engegar el motor. Encara li quedaven dues hores bones de camí. Només es compleix trenta una vegada a la vida i per aquest motiu s'havia decidit anar-hi a la festa d'aniversari de Lara. Lara vivia a un poble que estava a cinquanta quilòmetres de la ciutat i si no fos per la data tan senyalada li hagués fet mandra anar. Lara era una de les seves companyes de feina a la llibreria. La veritat és que no la coneixia molt. S'havien saludat i intercanviat informacions diverses sobre els clients. Informacions del tipus: *ves amb compte amb aquest: és un cabró*, o, *és simpàtica, sempre compra llibres d'autoajuda*. No recordava haver parlar d'altres coses amb ella. A més, Lara no solia venir a fer el cafè amb els altres empleats. Ella esperava cada tarda davant la tenda l'arribada de l'amo amb les claus. Així que es va sorprendre quan Lara el va convidar. Va dir que vindria però per cobrir-se les esquenes va explicar que tenia un familiar malalt i no sabia si podria venir ja que els germans es tornaven per fer-li companyia. Quan faltava una setmana va decidir que no hi aniria ja que era ben evident que la invitació era fruit de les circumstàncies i del quedar bé. Feien feina a la mateixa empresa i si s'assabentava que havia convidat a tothom menys a ell vulguis o no era

fer-li un bon lleig. Després un dia parlant amb els altres companys al cafè va decidir que finalment aniria. I no es va penedir. Havia estat una de les seves millors nits de l'hivern, almenys fins al moment. No havia aturat de parlar i de riure amb els altres convidats. Hi havia gent de la feina, del gremi de llibreters i amics de Lara que res tenien a veure amb el món del llibre. Un d'aquests era Alfons, que feia feina de cambrer i que havia resultat ser tot una troballa. Havia estat l'autèntica ànima de la festa i, ara tot sol al cotxe, en pensar en algunes de les seves ocurrencies a Francesc li entraven ganes d'esclatar de riure. Els havia tingut a tots entretinguts amb els seus jocs, acudits i balls. Ell que havia pensat en un inici quedar només una hora i després desaparèixer havia estat dels darrers en deixar la casa. Va enfilat el carrer que menava a la sortida del poble. El poble era petit i els seus carrerons eren estrets. Va notar que havia begut una mica en veure les dificultats que tenia per portar el cotxe entre els estrets carrerons. No havia ningú pel carrer. Era tard i les finestres no reflexaven cap llum de l'interior. La gent devia d'estar ja dormint. Francesc no havia viscut mai a un poble i la veritat és que no es sentia capaç de fer-ho. Ell es considerava una persona de ciutat i els seus encontres amb la natura els podia comptar amb els dits de la mà. Fins i tot els documentals sobre animals l'avorrien. Així que la vida en un poble, que ell imaginava amb un contacte permanent amb la natura, no li atreïa gens. Admirava Lara que en un moment del sopar havia contat que ella havia deixat de viure a la capital feia tres anys i que no enyorava gens la vida de ciutat. Mentre Lara deïa això la mirada de Francesc es va perdre per la finestra del menjador on es veia

la plaça del poble. Devien de ser les deu de la nit i a la plaça, il·luminada per uns esmorteïts fanals, no hi havia ningú. El cafè estava tancat i les dues tendes, una de roba i l'altra de joguines, estaven tancades i coberts els seus aparadors amb una reixa metàl·lica i gris. No hi havia cap ànima i a més el carrer estava desproveït de llum i alegria. Va tornar la mirada cap a Lara que encara parlava sobre la seva decisió d'anar-se a viure al poble. S'havia de tenir pebrots per renunciar a la ciutat, va pensar.

Havia deixat enrera el poble. Davant d'ell s'obria la carretera submergida dins la foscor. Va reduir la velocitat ja que l'estat de la carretera no li permetia agafar les corbes a segons quines velocitats. Duia ja vint minuts conduint i encara no s'havia creuat amb cap cotxe. Va apujar la calefacció del cotxe ja que li semblava que feia fred. Tenia ganes d'arribar a casa. Ficar-se dins el llit i adormir-se mentre escoltava la ràdio. Demà era dissabte i lliurava. Pensava dedicar tot el matí a dormir per després llevar-se poc abans de les dues i baixar al mercat. Al mercat compraria verdures i peix per després plantar-se al bar per fer el vermut amb els veïnats que solien baixar els dissabtes a fer una cervesa. Va aferrar amb les dues mans el volant i va girar la corba. Al fons va veure les llums d'un cotxe de la policia que devia d'estar estacionat al marge del camí i dues llanternes allargades que lluien grogues. Era un control de la policia! Ell havia begut i n'estava segur que si li feien bufar donaria un percentatge elevat. Què fer? Ja l'havien enxampat una vegada i li havia costat una multa bastant sucosa. No s'ho va rumiar gaire. Va apagar els fars del vehicle i va girar cap a l'esquerra on havia vist un caminó. Va seguir així,

amb els llums apagats, fins que va arribar a una costa que pujava un turó. Es va aturar i va davallar les finestres del cotxe. L'aire fresc va entrar dins el cotxe. Sentia com el cor li batejava. No se sentia res. Segurament els policies no l'havien vist sortir de la corba. Va contenir la respiració per escoltar millor. Res. Silenci. Havia fet una bona pardalada però se n'havia sortit. No sabia on era i no tenia un mapa de carreteres per orientar-se. Va decidir continuar pel camí. Amb tota seguretat acabaria en un poble o una carretera principal.

Seguiria amb les finestres abaixades així l'aire fresc el despavilaria. Es notava que devia d'entrar dins una vall ja que la recepció de l'emissora de ràdio es perdia per moments. El poc que veia, gràcies als fars del cotxe, no li sonava. Finalment la ràdio va decidir emmudir. Només sentia el motor i les rodes del cotxe que lliscaven contra les pedres que havia en la carretera. Quan ja duia quinze minuts dins aquell camí desconegut un so sec el va despertar del seu ensopiment. Després va començar a sentir un soroll- toc-toc-toc- que el seguia. Mig adormit com estava va mirar pel retrovisor per veure què era el que l'estava perseguint. No va veure res llevat d'una fugaç llum blanca al llindar del mirall. Va accelerar espantat. I si era la Dona Blanca? La Mort? Va notar com un calfred li pujava de les cames per l'espina abastant el seu cap. Va enfonsar el pedal del gas. Quan més corria més alt es sentia el soroll que produïa el seu perseguidor. Va trigar uns deu minuts per entendre que havia foradat i que la llum blanca que veia eren els llamps d'una tempesta llunyana. Va aturar el cotxe i va sortir. Bufava un vent viu. Estava aturat enfront un bosc que s'estenia a les dues bandes de la carretera. A la seva es-

querra hi havien un canyissar que es vinclava sota el vent. Es va acotar davant la roda del darrere esquerra. Efectivament: havia foradat. Tal vegada podria trucar la grua de l'assegurança perquè es fessin càrrec de tot. Va buscar el mòbil però no el va trobar a cap de les butxaques del pantaló o de l'abric. Va regirar l'interior del cotxe. Res. S'havia deixat el mòbil a casa. Va obrir el portamaletes i va descobrir que tampoc duia una roda de recanvi. Va tancar el portamaletes violentament. De sobte, va sentir una mà sobre la seva esquena. Va donar un bot espantat. Es va girar i no va veure ningú. Al darrere seva no havia ningú, només el canyissar. El vent va bufar amb força i va veure com una de les canyes es vinclava tant que probablement el devia d'haver fregat l'esquena fent-li creure que era una mà. La veritat és que feia una nit inquietant. Podia veure com la tempesta s'atracava i que no havia cap llum en tot l'horitzó llevat dels llamps. Amb tota seguretat s'hauria de quedar aquí tota la nit i després caminar fins a un poble o una cruïlla per poder demanar ajuda. No li feia gens de gràcia quedar-se tota la nit sol enmig d'una carretera desconeguda. Un renou, com de passes, es va sentir a la seva dreta. Va parar l'orella. Ara no es sentia res. Va donar l'esquena a l'origen del soroll i el va tornar a sentir. Es va girar sobtadament amb l'esperança de descobrir qui era que s'amagava darrera el canyissar. Res. Només les canyes, el vent i la foscor de la nit. Fos qui fos no se'n sortiria amb la seva: va decidir aparentar valentia.

- Qui va?

Silenci.

- T'he sentit! Deixa d'amagar-te! Què et penses que fa gràcia?

Silenci. Només les canyes vinclant-se sota un vent que ara bufava amarat de pluja. Va decidir ficar-se entre les canyes i treure a la

llum, era un dir esclar, al *voyeur*. Va donar unes passes decidides i quan duia unes sis li fa falta el terra i va caure un metre aproximadament. El contacte amb la frescor de l'aigua el va espavilar i va moure els braços a l'aire desesperat sense entendre ben bé què passava. Com un escarabat posat panxa enlaire. Havia caigut dins un sèquia o el llit d'un torrent amb poca aigua. Es va aixecar però va tornar a caure relliscant amb el fang. Va trigar uns cinc minuts en sortir del llit. Es va seure. Tenia por, cansanci i sentia que dins el canyissar algú l'espia. Va decidir tornar al cotxe. Allà almenys es podia tancar i defensar-se en cas que li ataquessin. Va recordar que li havien contat d'una parella que viatjava per Europa i que a una àrea de descans havia estat atacat per un boig que havia fugit del manicomi. Recordava com la dona havia aconseguit refugiar-se dins el cotxe i que havia perdut de vista l'home. Després el boig trencava els vidres del cotxe amb el cap de l'home, que havia estat decapitat, per després cruspir-se tot dos abans que la policia l'encerclés i el matés com un gos rabios. Sense donar l'esquena al canyissar va recular fins el cotxe. Quan va arribar al cotxe va intentar calmar-se. Per aquestes contrades no recordava que hi hagués cap manicomi. I un criminal fugit de la justícia? Poc probable. I si fossin fantasmes? Tots els municipis pagesos havien cremat amb tota seguretat bruixes. Tal vegada els fantasmes, les ànimes sense descans de les bruixes paraven trampes com aquesta per poder torturar als infeliços que passaven per aquesta carretera. Amb tota raó no hi passava ningú. Ja es començaven a sentir els trons, la tempesta estava de cada vegada més propera. I el Diable? Ell no en creia però havia sentit històries de persones que s'havien trobat amb el Diable a carreteres solitàries o cruïlles de camins de nit. El Diable sempre els oferia, els temptava... La llum dels

fars d'un cotxe el va tallar el fil dels seus pensaments. Salvat! O no? No era estrany que passés un cotxe per aquella carretera? El cotxe avançava cap a ell, però de tant en tant, apagava els llums, accelerava i frenava bruscament. Es comportava d'una forma estranya. I si fos un cotxe conduït per éssers sobrenaturals que no estaven avesats a menar un cotxe? I si fos una befa el fer-li creure que estava salvat quan era tot el contrari? Era evident que no venien amb bones intencions. Va apagar els llums del cotxe i es va ficar dins el canyissar. Es va acotar i va esperar. El cotxe va arribar a l'alçada del seu cotxe i es va aturar. Es va obrir la finestreta del cotxe.

- Eh! Què hi ha algú?
- Jo he vist que tenia les llums enceses!
- Hi ha algú? Teniu cap problema?
- Eh!
- Collons, no sé què passa! Eh!
- Espera, no arranquis encara. Vull pixar!

Va sentir com s'obria la porta del cotxe. Va mirar entre les canyes. Era la porta del darrere. En quant va veure qui sortia del cotxe es va alegrar d'haver-se amagat. Era un jove amb els cabells llargs. Portava una samarreta negra amb una calavera blanca. Al cinturó i els canells brillaven unes polseres amb punxes platejades. Es va aturar davant del seu cotxe. Va començar a pixar.

- Com que no és l'amo suposo que no li sabrà greu que li pixi sobre el cotxe!

Va sentir com els altres reien dins el cotxe, quins malparits! El jove va acabar de pixar. Es va quedar al davant del cotxe una estona, no veia el que feia. Es va ficar dins l'altre cotxe i d'una arrencada violenta el vehicle va partir. Va esperar amagat i finalment, quan els llums havien desaparegut en la negror va sortir. Notava com la seva roba estava banya-

da del fang i l'aigua del torrent. A més s'havia fet un bon tall a la samarreta que portava, encara havia tingut sort de no fer-se mal. Quan va arribar al cotxe es va recolzar cansat. Tenia la roba en pitjor estat que el drapaire del barri. Va començar a ploure. L'aigua queia pesant i impactava amb violència contra el seu cos, el cotxe i el terra. Va intentar obrir la porta del cotxe. Estava tancada! Les finestres estaven alçades! Va mirar a través del vidre i va veure com les claus estaven a dintre. Les havia deixat dins el cotxe i aquells cabrons d'abans li havien tancat el cotxe! Un llamp il·luminà el vidre del cotxe i va veure com a dintre hi havia un home que el mirava amb la cara plena de sang, esgarrinxada, amb mata i terra als cabells. Un home amb una mirada desfigurada i desesperada que l'observava sorprès. El cor li va donar un bot. Quan ho va comprendre va intentar asserenar-se'n. S'havia vist a ell mateix! La terra devia de ser el fang del torrent, la mata les canyes i la sang les rapiñades d'estar-se tombat en terra. Just quan el cor li començava a batejar normal va escoltar l'udol d'un gos. I seguit, del canyissar, va sentir un, no dos, tres, quatre... devien de ser cent picarols! Va endevinar entre les canyes que es vinclaven sota el fort vent i la pluja la lluentor de dotzenes d'ulls grocs. Els picarols sonaven propers a ell. Va estar a punt de desmaiarse. La Santa Compañia! Havia de ser la Santa Compañia que el venia a buscar. El gos va tornar a bordar i el soroll dels picarols avançava cap a ell. Devien de ser més de cent! Es va aferrar al capó del cotxe mentre notava com la paüra augmentava dins el seu cos. S'estaven atracant! Els picarols sonaven tan fort que ja no sentia el so del vent contra les canyes ni el rabiós copejar de la pluja contra el terra. La Santa Compañia! Un llamp seguit d'un tro ensordidor les va il·luminar.

Albert Herranz Hammer

Hiper... Què?

En *es saig* passat vaig dir que aquest mes xerrariem de la velocitat que poden agafar les naus que viatgen entre els planetes. I perquè sigui més senzill d'explicar, ho faré seguint amb exemples de *Star Wars*, ja que aquestes pel·lícules "diuen" molts desbarats referits a això.

La velocitat és un element que ens influeix constantment. Ara potser llegiu *es saig* asseguts a una butaca o drets, però el més segur és que pensau que estau aturats. Doncs no ho estau, ja que el planeta on vos trobau es mou tot el temps perquè fa voltes a sí mateix, per això hi ha dies i nits, i nosaltres a Mallorca solem moure'ns prop dels 1000 Km/h a diferència dels 1670 de l'equador; però a més, també feim voltes entorn de la nostra estrella a 29,8 km per segon. Constantment ens movem per l'espai a aquestes velocitats, però no ens n'adonam. I això no és tot! El nostre Sistema Solar en conjunt, va girant entorn del centre de la nostra galàxia a uns 210 km per segon, i per això tarda uns 230 milions d'anys a fer-hi una volta. Per tot això, no torneu a dir mai més que estau aturats!!

El problema és que la "nostra" velocitat és insignificant respecte a la que mostra el "Fal·có Mil·lenari", la nau de Han Solo a *Star Wars*, la qual aconseguia escapar dels destructors imperials, fugint entre les estrelles a la velocitat de la llum. Amb una tecnologia així, la sonda Cassini per exemple, no hauria necessitat set

anys per fer el viatge fins a Saturn, ja que podria haver recorregut els més de 1.300 milions de quilòmetres que ens separen del "planeta dels anells" en menys d'una hora! Així doncs, s'haurien acabat les 13 hores per passar una lluna de mel al Carib, ja que un creuer per les llunes de Júpiter està "voltant cantó"! Llàstima que les lleis de la Física no ens deixin fer-ho.

Mentre a les pel·lícules viatjaven en poques hores d'una punta a l'altra de la galàxia, al món real, això ens suposaria un cost infinit d'energia. Per què? Per les limitacions que ens imposa la llei de la Relativitat Especial del nostre estimat Albert Einstein, el qual va deduir que quan més ràpid volguem anar, més energia necessitarem! L'exemple més senzill, el tenim aparcats, i és el cotxe, ja que si el volem fer circular a 120 km/h, necessitarem més energia, i per això pitjarem l'accelerador amb més pressió. Però, i si volguéssim circular a 299.792 quilòmetres per segon? Aquesta és la velocitat de la llum en el buit, i com ja s'ha dit, la quantitat d'energia que necessitariem per igualar-la seria infinita, cosa que no tenim a l'abast.

La pregunta principal que podem fer-nos és: Aquesta és la màxima velocitat a què podem viatjar? Doncs sí! Per molt aviat que volguem anar, sempre tendrem aquest límit, la velocitat de la llum, ja que res de res pot

viatjar més ràpid que aquesta. Cap objecte amb massa pot arribar-hi, perquè necessitaria infinita energia per aconseguir-ho. Per això, George Lucas ens proposà un sistema que “dis-simulava” contradir la Llei d’Einstein, i és el bot a l’Hiperespai.

El funcionament de la hipervelocitat en les naus de *Star Wars* es limita al fet que el pilot dóna unes coordenades del lloc on vol anar i la nau “entra” al que s’anomena hiperespai; un Univers paral·lel al nostre, on els objectes es mouen més ràpid que la llum. Quan s’arriba al punt indicat, la nau “surts” d’aquest hiperespai. Amb això, Lucas també s’excusava del fet que amb cada viatge, podien anar d’una punta a l’altra de la Galàxia, ja que si ara tenguéssim la possibilitat d’obtenir una nau que viatgés a la velocitat de la llum, fer una escapada al planeta Urà, o Plutó, només ens ocuparia unes hores, però oblidau-vos de visitar un altre extrem de la Galàxia. L’estrella més propera al Sol, l’Alfa Centaury, està a més de 4 anys-llum, és a dir, que la seva llum tarda poc més de quatre anys en arribar-nos, o la veim tal i com era quatre anys enrera, que és el mateix. Amb aquesta encara aniria bé perquè quatre anys no són “res”, però anar fins a un planeta de l’estrella Vega, seria un suïcidi, ja que es necessitarien varies generacions d’astronautes per arribar-hi. En conclusió, que ni amb un “Falconet” mil·lenari podríem sortir del sistema d’estrelles local.

El darrer problema és que accelerar les naus que pilotem a velocitats descomunals, només aconseguiria que ens esclafem contra el seient deixant-nos sense respiració (o alguna cosa pitjor), ja que basta observar-nos quan accelerem el cotxe pitjant el pedal, mentre viatgem a “només” 120 km/h. Per això, els avenços en aquest camp, ja no se centren en com viatjar més ràpid, sinó en com fer-ho sense consumir quantitats altes de combustible. En això, hem fet grans progressos, ja que avui en dia podem visitar Mart en dos anys i mig, o abandonar el Sistema Solar en un parell de dècades. Tot això mitjançant motors: de propulsió química, de pila nuclear o amb panells solars.

De moment, no tenim res que es pugui comparar amb l’hiperespai, però d’avions hipersònics sí que en tenim! Com aquest SR-71A Blackbird que pot volar a més de 3.500 km/h!

Antònia de Cas Colaús i Miquel Vicari

“Mon pare era de Porreres –diu n’ Antònia– i va venir de fadrí a Algaida, devers l’any 1941, i va començar aquest negoci; més envant s’hi va afegir el tio Tomeu. Al principi torraven cafè, negociaven amb ametlles, sequer d’albercocs, venien pinsos i moltíssim gent venia a treballar aquí. Quan es varen jubilar, només s’ho quedà mon pare; però abans, quan en Miquel i jo ens havíem de casar, ells volien que ens quedàssim la botiga, i jo vaig dir que no. Fou, durant uns cinc anys, el temps que estava aquí davant, a ca madò Margalida Basseta. Però aquí quedà obert com a negoci de pinsos, fertilitzants, etc.

I quan llevaren la botiga de madò Basseta i tancà can Pandango, nosaltres agafàrem altra vegada la botiga, però a poc a poc, segons les demandes dels clients, quan ens volguérem donar compte teníem un local encara més gros del que era abans. Això passà devers l’any 1980, i ara, com que els nostres joves no ho han volgut, havíem pensat traspasar el negoci a finals d’any. Teníem unes cadenes comercials que el volien, però han sortit aquests joves algaidins que s’hi han interessat i nosaltres, després de pensar-ho bé, ens hi hem posat d’acord perquè creim que és millor que segueixi com a botiga de poble, com ha estat sempre, amb un tracte molt familiar.

Avui matí mateix ha vingut a comprar l’amo en Magí del Molí de n’ Andreu. Té devers 90 anys i era cosí de ma mare; aquest home, client de tota la vida, en dir-li que la setmana que ve ja no hi seríem, s’ha posat a plorar. Heu de tenir en compte que aquí hi ha vingut dues i tres generacions d’una mateixa família. Aquella llisteta de la madona de Son Dulei que va sortir en *es saig*, jo li vaig conèixer la lletra perquè sempre ha estat clienta nostra.

Ahir vàrem fer una miqueta de festa i hi va venir gent major que ens deia: ”Jo la vaig veure obrir i ara la veig tancar”. Nosaltres també hem tingut sort amb un personal que ha estat molt bo: Na Sunyera, fins que es va jubilar; na Rosa Maria i na Margalida d’en Rafel Mut, que aquest darrer any ha estat de baixa, era una gran ajuda i per ventura ha fet precipitar aquest canvi.

Per acabar volem agrair a tota la gent del poble i de fora poble que han vingut a comprar a Cas Colaús i demanar-los que continuïn com a clients de la botiga, que seguirà amb el mateix nom, i aprofitam també per demanar disculpes si qualche vegada hem fet qualche cosa mal feta o si hem agraviat a qualcú.”

Maria Magdalena Xaleta i Joan Collet

“En un principi només havíem pensat posar una tendeta de verdures, amb els productes que pogués dur en Joan –diu na Maria Magdalena-, que sembren a ca seva, a l’hort de Montuïri. Però canviarem de plans en saber que a Cas Colaús es jubilaven i que ho volien traspassar. Parlàrem amb ells i ben aviat ens vàrem entendre.

Per nosaltres –diu en Joan- el més important és mantenir el nom tradicional de la botiga i conservar el seu estil. Cas Colaús és coneguda per la verdura fresca, per la qualitat, el bon tracte i perquè essencialment és una botiga de poble. Nosaltres volem seguir aquesta mateixa línia. Això no lleva que tenim pensat introduir productes destinats a la gent més jove i modernitzar un poc la botiga.

Els productes frescs seran fets nostres i la resta, que serà ben poca cosa, la comprarem a gent pagesa d’absoluta confiança. També canviem la franquícia, que fins ara havia estat Bip-bip, i a partir d’ara ho farem amb Pròxim, que és del Grup Miquel Alimentació, que és gent de Barcelona i ara s’està introduint a Mallorca. Aquesta mateixa setmana obrin també un centre nou a Sant Joan. Ens va agradar tractar amb ells perquè pareix ésser que són molt complidors amb les comandes, sobretot

perquè eviten tenir massa producte emmagatzemat. Aquesta gent té una marca blanca pròpia que es diu Gourmet, i hem pogut comprovar que té una qualitat excepcional.

Estam molt animats –diuen alhora- i creim que és bo per al poble que la gent jove s’anima a tirar-se enmig. Al principi –diu en Collet- no faré tantes hores de pagès com voldria, perquè primer es tracta d’arrencar la botiga; però mon pare i altre gent que tenim llogada faran la feina per mi, per dur productes aquí qualcú els ha de produir. Jo –diu na Xaleta- ja vaig deixar cas Potecari, i aquests darrers quinze dies he pogut venir a pesar i a agafar pràctica en el tracte amb els clients.

Voldríem afegir que estam molt agraïts a n’Antònia, en Miquel i a tota la seva família, perquè ens han donat tota casta de facilitats en el traspàs. Ens ajuden a la feina i s’hi aferren com nosaltres.

És un recanvi del tot agradable perquè ens donen tota casta de consells per situar els productes als expositors, i per a nosaltres creim que ha estat tota una sort poder aprofitar les seves experiències durant tants anys a Cas Colaús”.

Miquel Fiolet

Salutació

Algaidines i Algaidins, diguem Poble d'Algaida, ja ben estimat i amb desig de conèixer-vos més, per a més estimar-vos,

Agraesc i aprofit l'avinentesa que em dona aquesta revista, per a dir-vos unes paraules que, de cap manera vull que siguin un sermó més. Els sermons a l'església.

Potser aquest escrit el llegiran persones un tant alienes a l'Església, i per de prompte, també per fidels convençuts, que sé que n'hi ha i ja en conec uns quants. N'estic content.

A tots vull dir que, des de les meves limitacions i mancances, desig ser un algaidí més dins el poble i el Poble.

Que ningú no esperi miracles de mi. Mes, sí que entre tots podem edificar, fer més família, més Poble, més comunitat.

M'havien dit, i començ a constatar-ho, que hi ha moltes persones bones, preparades i amb ganes que treballen i bé en aquest sentit, tant dins l'àmbit més civil i general com més pròpiament d'església.

I... de la vostra història i de nostre paisatge tan bell en som ben amic i ben agraït a Déu i a vosaltres.

La rectoria, l'església i la meva persona són vostres.

Gràcies, amigues i amics que ja conec i els que coneixeré.

Vos deman comprensió i paciència per als meus errors i debilitats.

Atentament i amb afecte generós,

Jaume Serra, rector

Informació de la parròquia

- El dia de Tots Sants se celebrarà missa al cementeri a les 4 del capvespre. Si el temps no ho permet, serà a l'església parroquial.
- La catequesi dels nins ja ha començat. Es fa els dimecres a les 18 h, al saló parroquial.
- Les reunions per a la confirmació es fan al mateix lloc, els divendres a les 20:30 h per als que s'han de confirmar ja, i a les 21:30 h per als de primer i segon.
- Donam la benvinguda al seminarista Miquel Font Rosselló, de segon de teologia, que serà amb nosaltres el cap de setmana.

Aquesta diada de Sant Miquel, a les primeres hores del matí, el comellar des Tresorer és un aprofitat aprenent de les valls fumejants de l'Ebre. La boira ens regala franges d'il·lusió i record, i darrere ja s'hi endevina un sol potent, que a la fi acabarà guanyant la desigual batalla. La figuera, fins aleshores solitària, dóna la benvinguda als dos contrincants i, sabedora del futur immediat, proclama entre bellumes: vet aquí la tardor.

Una passejada, dues estampes...

Miquel Serra

Però aquí no s'acabà tot, perquè em feren reincorporar altra vegada casi un any més. En total foren cinc anys de mili forçosa i encara puc "agrair" a la ferida de les cames que m'evità perills més grossos.

Casi sou un mutilat de guerra. O no?

Una mica sí perquè, quan m'operaren, coses d'aquell temps, un nervi de la cama em quedà curt i el dit gros del peu arrufat, encara li tenc, i no podia allargar la passa,. M'aconsellaren que sol·licitàs això de mutilat i una revisió de metges d'aquí em donà 25 punts de mutilat i al cap d'un temps, a Madrid també em donaren els mateixos punts i gràcies a això

he tengut aquesta mica de paga de llavors ençà, que seria molt més grossa si no hagués demanat l'alta quan no convenia. També vaig tenir mala sort perquè ni tan sols hauria d'haver fet el servei, ja que mon pare era seixantí, i el meu germà major havia mort ferit de guerra a Menorca; però ens mancava la fe de mort per demostrar-ho.

Quan vos casàreu?

Era l'any 1942, quan em vaig casar amb na Petra Puigserver de Can Piula i hem tengut dos fills: en Miquel Àngel, casat a s'Aranjassa i na Catalina, casada amb en Pep Vaquer. Tenim quatre néts: en Jaume i en Gabriel, fills d'en Miquel i en Miquel i na Margalida per part de na Catalina.

Com era la vida de pagès?

Jo record la il·lusió que em feia tenir un bon carro llarg, una sembradora, màquina de segar, etc. i quan ho vaig tenir tot, compràrem la cossetxada i casi totes les eines antigues quedaren inutilitzades i encara ara estan arraconades per Son Blanc. Ja dúiem molta barquera i compràrem aqueixa cossetxada a mitges amb en Joan Fava, que desgraciadament va morir abans d'estrenar-la. La seva part l'agafaren l'amo en Pere i en Jaume, també de Can Fava, de tot d'una i més envant també s'hi afegí en Pep Vaquer. Fèiem molta feina, però ja no era tan pesada com abans.

I ara, com veis les foraviles?

Avui en dia la feina de pagès té una mala ferida i és que tothom en fuig, i tot està abandonat. Ni les ametlles cullen ara, en no ser qualcuna per torrar. En aquells temps, quan encara era fadrí, també fèiem un parell de bous per temporada, teníem una guarda d'ovelles i cabres, vaques i porcs per engreixar. Però els darrers anys ja teníem pocs animals i quan no poguérem aguantar la feina pesada, ja ben jubilats, passàrem a viure al poble, aquí on som.

Quina altra casta de feina heu fet?

No sé si li poden dir feina, més que res és una afició, això de fer mànecs de xapetes, de destrals, gavilans, etcètera. Vaig començar per fer un favor als picapedrers de Can Móra que feien malbé els mànecs de càvec, després vengueren els Valeres i fins i tot un de Santa Eugènia. Els feia d'ullastres vells, que treia de la pleta de Son Blanc mateix. De gaiatos, també n'he fets molts en aquest món; d'una sola peça, torçant la tenyada, només quatre o cinc; de dues peces ben encaixades, molts més.

I ara què feis per passar el temps?

Jugam a petanca, a les pistes del camp de futbol. Avui mateix hi hem anat, però només érem cinc jugadors. Per paga n'hi ha un parell de l'equip que ja han mort, com en Pere Benet, en Joan Ferrí, en Fernando des Marfil i sobretot n'Àngel des camí de Son Arbóç.

Qui vos va entrar la curolla de la petanca?

Aquest Àngel mateix, que era molt aficionat i, com que a Algaida només jugàvem per passar el temps, ell va aconseguir que jugàssim federats. Hem recorregut mig Mallorca darre-ra aquesta afició i la primera caseta de la pista de petanca, la férem n'Àngel i jo, de marès amb coberta d'uralita. Ara som pocs els que jugam i sort que a la dona i jo ens hi acompanya en cotxe en Joan Fornés. En Raül de ca na Papallona ha estat el millor petanquista d'Algaida i ara que ve poc, ens va regalar les seves bolles com a record.

Quines altres aficions teniu?

Poques, perquè a la meva edat em ve just viure; el futbol no m'ha agradat mai, però mir estones la televisió i quan em cans, faig una volteta per la creu d'en Vicó fins al camí del velòdrom, amb un parell d'aturades per reposar, que ja em ve just arribar-hi.

Amb l'amo en Jaume de Son Blanc, parlàrem sobretot de la guerra civil, que hem hagut de resumir, i de la pagesia, que tan bé coneix. L'amo en Jaume, gràcies per la vostra amabilitat i molta salut pel futur.

Miquel Sastre Pujol Fiolet

L'amo en Jaume de Son Blanc

Per al mes passat teníem dues xerradetes preparades, cosa d'allò més inusual, i com que l'altra estava emparaulada primer, deixàrem la que teniu entre mans per aquest mes. L'amo en Jaume de Son Blanc és una persona de 90 anys, amb un caramull de vivències per contar i , pel que sentirem, es veu que passa gust recordant-les. Amb ell férem aquest recorregut per la seva biografia.

Quan i on vàreu néixer?

Em diuen de Son Blanc perquè vaig néixer en aquesta possessioneta del redol de S'Heretat , dia 30 d'abril de l'any 1915; per tant ja són molts els anys que duc a l'esquena.

Quins records teniu de quan hereu jovenet?

Supòs que jugava als mateixos jocs que els altres al-lots d'aquell temps, però ja ni me'n record, tants anys fa, De ben petit ja guardava cabres i molt aviat vaig fer de pagès, sense haver anat mai de petit a escola. Per aprendre a llegir i escriure, va ser ja de majoret quan tenia devers 16 anys, que anava els vespres amb na Francisca de Cas Teixidor, però com que no aprenia casi res, aviat em vaig canviar a cal tinent Dides, un militar d'artilleria que es retirà crec de capità i m'ensenyà tot quan sé.

Com és de gran Son Blanc?

Són unes set quarterades d'extensió al voltant de les cases, però també teníem altre terres espargides, com quatre quarterades en es Puig, davant Cas Forner i diverses terres d'una quarterada, o mitja, a Sa Caiassa i n'Escolana. Per completar la barquera dúiem també terres d'altri que solíem agafar a mitges.

Quan féreu el servei militar?

Això va ser l'any 1936, just quan començà la guerra civil. Al principi estava destinat al 3r Batalló de Campos, però més envant, juntament amb el 1r Batalló d'Inca, embarcàrem destinats al front de Guadalajara, fins dia 12 d'agost de l'any 1937, que vaig caure ferit a una cama i m'enviaren primer cap a l'hospital de Jadraque, després em dugueren a Sigüenza, més tard a Soria , on vaig estar sis mesos i d'aquí a Sevilla, sempre amb tren, per acabar finalment a Algesires on , cansat de rodolar, vaig cometre l'error de demanar l'alta mèdica, sense estar curat, només per la gola de venir a Mallorca amb un mes de permís, que passà volant. Després d'una temporada a l'hospital militar de Palma, em tornaren a enviar cap a la península i quan la guerra s'acabà, record que estàvem a Balaguer, prop de Lleida, encara ens tengueren una bona temporada a Cuenca, abans de tornar a Mallorca.

